

Самостійна робота із музичної педагогіки

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1.	
1.	Зв'язок музичної педагогіки з філософією, музикознавством і психологією.	4
2.	Музичне виховання як національна проблема.	4
3.	Періодизація становлення та розвитку музичної педагогіки вищої школи в Україні: Слов'янське Відродження. Українське Бароко. Народницький етап. Становлення національної системи вищої музичної освіти	4
4.	Музично-педагогічна думка в час радянської ідеології	4
5.	Методологічні основи музичної педагогіки.	4
6.	Дидактичні принципи цілісного музично-дидактично-го процесу	
7.	Зміст музичного навчання та його складові. Європейський досвід формування художньо-практичної компетентності особистості.	4
8.	Методи музичного навчання	4
9.	Діалогова пророда художнього спілкування (опрацювання розділу 2.4. книги Оксани Рудницької «Педагогіка загальна та мистецька».	4
10.	Діалектика мистецького сприйняття (за О. Рудницькою)	4
11.	Організаційні форми музичного навчання (підготовка есе, доповідей, рефератів, розширених планів статей тощо)	4
12.	Системи й технології музичного виховання	8
13.	Організаційно-методичні аспекти музичного виховання. Планування та педагогічна оцінка результатів музичного виховання	4
14.	Професійна діяльність музиканта-педагога. Складання плану професійно-педагогічного самовдосконалення	4
	Разом	60

І а. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

У зв'язку з обмеженою кількістю лекційних годин і з метою набуття навичок самоосвітньої діяльності, формування умінь “проводити себе” за основними етапами процесу засвоєння знань, умінь і навичок (М–С–О–Р–У–З–З), набуття компетентностей у сфері професійно-педагогічного самовдосконалення студенти частину навчального курсу опрацьовують самостійно. При цьому вивчення тем, передбачених програмою, варто розпочинати з поглибленого ознайомлення з текстами в рекомендованих джерелах до кожної теми.

Доречною є така практика самостійної роботи студента, коли він після першого глибокого ознайомлення з текстами, повертається до ключових слів і термінів і пробує продумати власне їх усвідомлення.

У разі опрацювання рекомендованої літератури й джерел, треба, передусім, спробувати осмислити систему проблемних запитань і завдань для самоперевірки з теми (їх ще можна знайти в посібниках із того чи іншого предмета; див., приміром: О. Олексюк. Музична педагогіка: навч. посіб. – Київ, 2006).

За власним бажанням майбутні педагоги-музиканти можуть писати реферати з конкретної теми та виконувати групу творчих завдань. Результати їхнього виконання студенти обов'язково повідомляють на практичних заняттях, під час поточних консультацій чи консультацій із семестрового екзамену.

У зв'язку із запровадженням модульно-рейтингової системи вивчення курсів «Методика музичного виховання», «Музична педагогіка» доцільно зазначити, що, метою впровадження рейтингової 100-бальної системи оцінки знань і самостійної роботи студентів є підвищення якості навчання, посилення його мотивації шляхом стимулювання активної, систематичної роботи студентів протягом усього семестру та створення умов для прояву кожної особистості, а також заради підвищення об'єктивності оцінки підсумків навчальної діяльності студентів.

Неабияку роль у самостійній роботі студентів займає виконання тестових завдань, які вміщені, приміром, у згаданому посібнику О. Олексюк.

Важко переоцінити значення в професійному зростанні студентів підготовку ними виступів-мікрОВикладань на семінарських, практичних заняттях. Після ознайомлення із теоретичними положеннями теми, студент розробляє той чи інший фрагмент музичного заняття зі школярами, студентами, моделює свою майбутню взаємодію з ними, продумує створення низки виховуючих ситуацій розвитку тих чи інших музичних здібностей вихованців. Для цього він добирає доцільні педагогічні засоби (зміст, методи й форми) активізації музичної діяльності своїх учнів.

Важливим у підготовці студентів є формування ними своєї «Скарбнички педагога-музиканта»: репертуарного списку творів для виконання перед слухачами, музично-дидактичних ігор, тестових завдань для вихованців, різноманітних вирізок, ксероксів із публікацій у ЗМІ про значення в житті особистості музики.

І б. Однією з найхарактерніших особливостей навчання в сучасній вищій школі є великий обсяг самостійної роботи студентів (СРС). Відповідно до «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України» самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Навчальний час, відведений на СРС, регламентується робочими планами

вищого навчального закладу і становить не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного для опанування студентом кожної конкретної дисципліни. Самостійна навчальна робота студентів – це різноманітні види індивідуальної та колективної навчально-пізнавальної діяльності, яка здійснюється на навчальних заняттях або у позааудиторний час за завданнями викладача, під його керівництвом, але без його безпосередньої участі. Основний акцент у процесі організації СРС нова освітня парадигма робить на тому, щоб “навчитися вчитися”, розвинути потребу студента у навчанні впродовж усього життя.

Сучасна музична педагогіка вищої школи класифікує самостійну роботу за низкою *критеріїв*:

- З урахуванням місця і часу проведення, характеру керівництва і способу здійснення контролю за якістю СРС з боку викладача виокремлюють:

- а) самостійну роботу студентів на аудиторних заняттях;
- б) позааудиторну самостійну роботу (3–4 години на день, зокрема й у вихідні);
- в) самостійну роботу під контролем викладача – індивідуальні заняття з викладачем.

2. За рівнем обов’язковості:

- а) обов’язкову, окреслену навчальними планами і робочими програмами (виконання домашніх завдань, підготовка до лекцій, семінарських і практичних занять та різновиди завдань, які виконуються під час ознайомлювальної, навчальної, виробничої, переддипломної практики; підготовка та захист дипломних і курсових робіт);
- б) бажану (участь у наукових гуртках, конференціях, підготовка наукових тез, статей, доповідей, рецензування робіт інших студентів тощо);
- в) добровільну (участь у різноманітних конкурсах, олімпіадах, вікторинах, виготовлення наочності, підготовка технічних засобів навчання).

3. За рівнем прояву творчості студентів:

- а) репродуктивну самостійну роботу, що здійснюється за певним зразком (розв’язування типових задач, заповнення схем, таблиць, виконання тренувальних завдань, що вимагають осмислення, запам’ятовування і простого відтворення раніше отриманих знань);
- б) реконструктивну самостійну роботу, яка передбачає слухання і доповнення лекцій викладача, складання планів, конспектів, тез та ін.;
- в) евристичну самостійну роботу, спрямовану на вирішення проблемних завдань, отримання нової інформації, її структурування і використання в нових ситуаціях (складання опорних конспектів, схем-конспектів, анотацій, побудова технологічних карт; розв’язання творчих завдань);
- г) дослідницьку самостійну роботу, яка орієнтована на проведення наукових досліджень (експериментування, проектування приладів, макетів, теоретичні дослідження та ін.).

Серед основних *видів і методів* самостійного оволодіння студентами навчальним матеріалом виділяють:

- Складання плану прочитаного. План – короткий, логічно побудований перелік запитань, який розкриває зміст прочитаного. Щоб скласти план, студент повинен виділити головні думки, встановити зв’язки, співвідношення між ними, чітко і коротко сформулювати висновки.

- Складання тез. Тези (гр. thesis – положення, твердження):
  - а) положення, висловлені в книзі, доповіді, статті, виписані своїми словами і розміщені в логічній послідовності;
  - б) коротко сформульовані положення (ідеї) доповіді, статті, лекції тощо.

Тези виражають сутність, але не наводять фактів і прикладів. Окремі тези можуть бути виписані у вигляді цитат. Вміло складені тези впливають одна з одною. Щоб не ускладнювати в майбутньому пошук за своїми записами потрібних місць у першоджерелі,

корисно при складанні плану тез давати посилання на сторінки оригіналу. Бажаним завершенням тез є власні висновки студента.

- Конспектування (лат. *conspetus* – огляд) – це стислий письмовий виклад прочитаного матеріалу, лекції, статті. Конспект містить приклади, доведення, аргументи, власні думки тощо. Наразі студенти звикають використовувати як конспект *ксерокопії* сторінок першоджерел. Такий підхід не сприяє глибокому засвоєнню навчального матеріалу, розвитку критичного мислення, формуванню власної точки зору. Тому при використанні ксерокопій студентам слід відводити широкі поля, на яких висловлювати своє ставлення до опрацьованих матеріалів за допомогою коротких коментарів, знаків “?”, “!”, підкреслень різним кольором тощо.

- Анотація (лат. *annotatio* – зауваження, примітка) – коротка (10–20 рядків) узагальнююча характеристика книги або статті, що окреслює її зміст та містить оцінку і слугує для орієнтування в пошуках потрібного матеріалу.

- Реферування (від лат. *refero* – повідомляю) – це письмовий огляд наукових та інших джерел з обраної теми або стислий виклад у письмовому вигляді змісту наукової праці. У рефераті необхідно не лише висвітлити необхідну наукову інформацію, а й продемонструвати своє ставлення до неї. Реферат має засвідчити ерудицію дослідника, його вміння самостійно аналізувати, класифікувати й узагальнювати. Реферат може містити аналіз і критику відповідних теорій, тобто реферат – це самостійна творча робота студента, що засвідчує його знання з певної теми, розуміння основних підходів до вирішення конкретної проблеми, а також відображає власні погляди майбутнього фахівця та демонструє його вміння аналізувати і осмислювати явища і процеси на основі теоретичних знань.

- Рецензія (лат. *recensio* – огляд, обстеження) – коротка критична оцінка наукової доповіді, статті, реферату, наукової роботи, лекції. У рецензії здійснюється аналіз позитивних сторін і недоліків прочитаного, пропонуються аргументовані рекомендації щодо можливого удосконалення змісту чи форми подання. Рецензію слід підкріплювати науково обґрунтованими доказами, фактами, поясненнями.

В останні роки у структурі СРС важливе місце посідає портфоліо. Портфоліо – це метод, призначений для систематизації результатів самостійної роботи студентів, узагальнення, поглиблення і розширення знань, отриманих на аудиторних заняттях.

У матеріалізованому плані портфоліо – це тека, в якій у систематизованому вигляді студент накопичує матеріали, що є результатом його самоосвітньої діяльності з конкретної навчальної дисципліни, зокрема:

- дипломи, сертифікати, грамоти за участь в олімпіадах, наукових і науково-практичних конференціях, семінарах;
- конспекти додаткових джерел інформації;
- реферати, тези доповідей на семінарах, есе й інші творчі роботи;
- ксерокопії нормативних документів, законодавчих актів, які стосуються професійної діяльності;
- результати індивідуальної роботи з куратором, викладачем, науковим керівником: плани, програми, проекти наукових статей і т.п.;
- анкети, результати опитування, інтерв'ю з професіоналами-практиками за фахом студента.

На магістерських студіях портфоліо рекомендується використовувати як “методичну скарбничку”, відбиток поглядів студента на свою майбутню професійну діяльність. Якщо магістрант вибирає професійно-педагогічний напрям і готується до викладацької діяльності, то розділи його портфоліо можуть бути такими:

- бібліографія новинок педагогічної та фахової літератури;

- конспекти першоджерел;
- анотації та короткі резюме відвіданих у процесі педагогічної практики лекцій і практичних занять викладачів та аналіз їх педагогічного досвіду;
- аналіз методик навчання, методів діагностування навчальних досягнень студентів і т.п.;

- наукові статті, есе, наукові доповіді, тези наукової доповіді й ін.
- **Стаття** – науковий чи публіцистичний твір невеликого розміру, який узагальнює результати проведеного дослідження наукової, суспільно-політичної чи літературної теми. Для статті характерне висвітлення конкретних питань з необхідним теоретичним аналізом. Стаття може бути опублікована студентом самостійно чи під керівництвом викладача.

- **Наукова стаття** – один із основних видів оперативної інформації про нові дослідження з наукової тематики. Вона містить виклад проміжних або кінцевих результатів наукового дослідження, висвітлює окреме конкретне питання, фіксує науковий пріоритет автора, робить матеріал надбанням широкої спільноти фахівців.

Мета наукової статті полягає у висвітленні інформації про проведену наукову роботу, результати та перспективи розробки теми, окресленні актуальних проблем науки і практики.

Виклад змісту і результатів дослідження автора (чи авторів) – основні елементи наукової статті. У ній повинні висвітлюватися основні положення і результати власного дослідження, особисті ідеї, думки, отримані наукові факти, виявлені закономірності, зв'язки, тенденції, програма експерименту, методика отримання й аналіз фактичного матеріалу, особистий внесок автора (авторів) у вирішення конкретної наукової проблеми.

У заключній частині статті формулюються висновки та рекомендації, їх значення для теорії і практики, аргументується практична значущість, коротко окреслюються перспективи подальших розвідок із теми.

Стаття друкується у фахових журналах та наукових збірниках за певними рубриками. До наукової статті висуваються такі основні вимоги: лаконічність, конкретність, змістовність, наукова новизна та визначення перспективи подальших досліджень.

Наукова стаття подається до редакції у завершеному вигляді, оформляється згідно з вимогами, які друкуються в окремих номерах журналів або наукових збірниках у вигляді “Пам’ятки авторам”. Наприклад, журнал “Педагогіка і психологія” подає такі пам’ятки щорічно.

- **Есе** (фр. *essai* – спроба, намір, начерк) – невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію, висвітлює індивідуальні думки та висловлювання щодо конкретного наукового питання і не претендує на вичерпне та визначальне тлумачення теми.

Характерними ознаками есе є логічний виклад, що наближає його певною мірою до наукової публікації. Найчастіше висвітлює нову, суб’єктивну думку про проблему, що вивчається, і носить філософський або науково-популярний характер. Есе формує у студентів досвід наукової постановки проблеми та збирання експериментального матеріалу. Водночас накопичується вміння критичного аналізу дібраних матеріалів, наукової літератури, насамперед тієї, яка стосується методологічних питань і методів наукового дослідження.

- **Наукова доповідь і наукове повідомлення** є найбільш поширеними формами оприлюднення отриманих наукових результатів. Доповіді повідомляються учасникам наукового зібрання з метою залучення до дискусії і обговорення повідомленої інформації.

Структурними елементами доповіді є:

- Вступ, у якому слід висвітлити підстави, причини, проблемну ситуацію, що зумовили необхідність доповіді, визначити актуальність запропонованої проблеми.

- Основна частина, у якій аналізується стан проблеми, стисло розкривається провідна ідея автора (авторів), подаються її теоретичне і практичне обґрунтування й авторська інтерпретація проблеми.

- Підсумкова частина, яка має містити висновки, рекомендації, пропозиції щодо подальшого вирішення проблеми.

Існує кілька підходів до підготовки наукової доповіді. Перший полягає в тому, що дослідник спочатку готує тези свого виступу, на основі тез пише доповідь на семінар або конференцію, редагує її і готує до опублікування в науковому збірнику у вигляді доповіді чи статті. Другий, навпаки, пов'язаний із повним написанням доповіді, а потім у вигляді тез відбувається ознайомлення з нею аудиторії. Вибір способу підготовки доповіді залежить від змісту матеріалу й індивідуальних планів її автора.

- **Тези наукової доповіді** – це коротко, точно, послідовно, лаконічно сформульовані основні ідеї, думки, положення наукової доповіді, повідомлення, статті або іншої наукової праці, наприклад, реферату. Тези містять висвітлення основних положень наукової праці від початку до кінця, а не лише її дослідницької частини. У тезах дуже коротко обґрунтовують тему, викладають історію питання, методика дослідження та її результати. Всі положення наукових тез мають бути пов'язані між собою логічно.

У тезах відсутні деталі, пояснення, ілюстрації, що не повинно заважати створенню цілісного, концептуального уявлення про зміст проведеного дослідження.

Тези доповіді традиційно друкують до початку наукової конференції (семінару, симпозіуму). Вони фіксують науковий пріоритет автора, містять матеріали, не викладені в інших публікаціях.

Схематична структура тез наукової доповіді може мати такий вигляд: теза → обґрунтування → доказ → аргумент → результат → перспективи.

Покликання на джерела, цитати в тезах доповіді використовуються рідко.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

За шкалою ECST	Рівень навчальних досягнень студентів	Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
A	Високий рівень	5	Студент володіє теоретичними та методологічними знаннями з галузі методики музичного виховання, високим рівнем моделювання усіх видів педагогічної діяльності викладача музичних дисциплін, вміє самостійно добирати та творчо опрацьовувати музично-дидактичний матеріал, оптимально добирати методи і прийоми щодо усунення музично-виконавських недоліків учнів (студентів), демонструє сформованість власних інструментально-виконавських умінь, здатність до музично-педагогічної імпровізації, творчо підходить до створення перспективного плану розвитку кожного з учасників навчального процесу, добору дидактичного та методичного матеріалу.
B	Високий	4,5	Студент має міцні ґрунтовні теоретико-методичні знання

	рівень		і уміння, належний рівень моделювання основних видів діяльності педагога-музиканта, виконує аналітично-практичну роботу на доброму рівні без суттєвих помилок. Виконує практичну музично-виховну роботу на достатньому професійному рівні. Доречно використовує власний музично-теоретичний і виконавський досвід. Може проаналізувати музично-виконавські недоліки учнів (студентів), знайти методичні прийоми щодо їх усунення.
C	Достатній рівень	4	Студент демонструє достатній теоретико-методичні знання і уміння, але у педагогічній практиці може допустити незначні неточності, які потребують зауваження чи корегування. Демонструє базовий рівень моделювання окремих видів діяльності педагога-музиканта Його знання музично-методичного матеріалу в межах програми; при належному рівні педагогічного спілкування йому бракує власних висновків.
D	Середній рівень	3,5	Студент не завжди послідовно та логічно використовує теоретико-методичні знання і уміння, тому не завжди вміє зробити аналіз своєї роботи. Демонструє задовільний рівень моделювання окремих видів діяльності педагога-музиканта. Знає основний музично-дидактичний матеріал, але не завжди вміє самостійно зробити порівняння або висновок, низький рівень сформованості власних виконавських умінь.
E	Початковий рівень	3	Завдання, що виконує студент відзначається фрагментарністю, він не вміє професійно проаналізувати свою роботу без консультації викладача. Студент усвідомлює недостатній обсяг власної інформованості, застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з одного джерела; має фрагментарні уявлення про роботу з науково-методичною літературою, демонструє розуміння отриманої інформації, робить деякі висновки з певного питання. Разом з тим у студента відсутні сформовані методичні уміння та навички, він лише може здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу.
FX	Низький	2	Студент здатний виконувати незначну частину музично-методичних завдань, на низькому рівні моделює окремі види професійної діяльності педагога-музиканта, використовує обмежений теоретичний, методичний та словниковий запас з метою аналізу і використання музично-дидактичного матеріалу. Необхідні практичні уміння роботи не сформовані, більшість передбачених

Рекомендована література

Базова

1. Аніщенко. Н. Особливості діагностування музичного сприйняття майбутніх вчителів мистецтвознавчих предметів [Текст]: монографія. К. : Ін-т обдаров. дитини, 2014. – 184 с.
  2. Букреєва Г. Музичні ігри. *Мистецтво та освіта.* – 2003.- № 1.– С. 19-25; № 2.– С. 44-49.
  3. Бурська О. Виконавське осягнення музики // *Мистецтво та освіта.* – 2003.– №4.– С. 3–6.
  4. Виховна роль музики // Побережна Г., Щериця Т. Загальна теорія музики: підруч. – Київ, 2004. – С. 16–19.
  5. Воропасв Є. Фортепіанна імпровізація. Перші кроки // *Мистецтво та освіта.* – 2003.- № 2. – С. 9-11.
  6. Гайдамака О. Вивчення предметів художньо-естетичного циклу в основній школі: методичні рекомендації. *Мистецтво та освіта.* Київ. 2017. № 3. С. 48–52.
- Горбенко О., Стратан Т. Мистецтво вчителя музики: теорія і практика // Кіровоград: КДПУ ім. В. Винниченка, 2008. – 144 с.
7. Гнатюк Р. Лікують звуки музики... // *Дзеркало тижня.* – 2004. - № 36. - 11 верес., с. 22.
  8. Гусар Д. Видинівський феномен Василя Куфлюка. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2012. – 148 с.
  9. Ділецький М. Граматика музикальная / фотокопія рукопису 1723 р. – Київ : Муз. Україна, 1970.
  10. Доронюк В. Основи української музичної етнопедагогіки. - Івано-Франківськ, 2010.
  11. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; [гол. ред В. Кремень]. – Київ: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
  12. Евдокимова Ю, Мельниченко В. Музыкальная терапия: что? зачем? как? // *Музыкальная академия.* – 1993. - № 1. – С. 178-183.
  13. Закон України “Про вищу освіту” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
  14. Закон України про освіту [електронний ресурс]// [режим доступу]// <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
  15. Концепція нової української школи [електронний ресурс]// [режим доступу]// <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>
  16. Кадцын Л. Музыкальное искусство и творчество слушателя. – Москва : Высшая школа, 1990. – 303 с.

17. Кияновська Л. Музичне виховання як національна проблема // Збірник наукових статей на пошану доктора мистецтвознавства, професора, член-кореспондента Академії мистецтв Алли Терещенко / ред.-упор. Майя Ржевська. – Київ-Івано-Франківськ, 2008. – С. 257–266.
18. Кіндратюк Б. Музикотерапія, музикопрофілактика й українська народна пісня // Литвин-Кіндратюк С., Кіндратюк Б. Народознавство та організація здорового способу життя школярів : монографія / НМЦ «Українська етнопедагогіка та народознавство» АПН України та Прикарп. нац. ун-ту імені Василя Стефаника. – Івано-Франківськ: Вид-во ПрикНУ імені Василя Стефаника «Плай», 1997. – С. 214–252;
17. Кіндратюк Б. Нариси музичного мистецтва Галицько-Волинського князівства / редакц. і автор Переднього слова Юрій Ясіновський. – Івано-Франківськ – Львів : Інститут українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України (Серія: Історія української музики. Вип. 9: Дослідження) 2001. – 144 с.;
18. Кіндратюк Б. Духовне здоров'я школярів і музика дзвонів: етнопедагогічний аспект: наук.-метод. посіб. / НМЦ «Українська етнопедагогіка та народознавство» АПН України та Прикарп. нац. ун-ту імені Василя Стефаника. – Івано-Франківськ: Лілея–НВ, 2005. – 270 с.;
19. Кіндратюк Б. «Історія української літератури» Михайла Грушевського як органологічне джерело / Богдан Кіндратюк; [наук. ред. Ю. Ясіновський] : монографія. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2017. – 202 с. – (Серія «Дзвонарська культура України». Дослідження, вип. 5 / Центр дослідження дзвонарства ВДНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»).
20. Костюк А. О теории музыкального восприятия / А. Г. Костюк // Музыкальное восприятие как предмет комплексного исследования. – Киев : Муз. Украина, 1986. – С. 10–16.
21. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної освіти. – Київ, 2000.
22. Критерії оцінки рівнів і показника сформованості хорових навичок школярів середніх класів // Любар Р. *Робота з формування хорових навичок школярів – основа музично-естетичного виховання в школі* // Рідна школа. – 2005. – № 8. – С. 41- 43.
23. Медушевский В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки. – Москва : Искусство, 1976. – 253 с.
24. Медушевский В. Музыкальная педагогика: возможности преобразования // Музичне мистецтво і культура. Наук. вісник Одеської державної консерваторії ім. А. Нежданової. Вип. 1. – Одеса, 2001. – С. 12–15.
25. Михайличенко О. Основи загальної та музичної педагогіки: теорія та історія [Текст] : навч. посіб. для студ. музичних спец.. – Суми : Наука, 2004. – 210 с.
26. Музична педагогіка та виконавство: зб. стат. / упоряд. П. Серотюк; заг. ред. А. Семешко. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. – 64 с.
27. Музично-дидактичні ігри // Зеленецька І. Співають діти на уроках музики початкових класів: Навчал.-методич. посіб. – Київ, 2003. - С. 31-61.
28. Назайкинский Е. О психологии музыкального восприятия. – Москва : Музыка, 1972. – 382 с.

29. Олексюк О. Музична педагогіка: навч. посіб. – Київ : Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2013. – 248 с.
30. Падалка Г. Музична педагогіка: курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін в системі педагогічної освіти / ред. В. Бутенко. – Херсон : ХДПІ, 1995. – 104 с.
31. Падалка Г. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). – Київ : Освіта України, 2010. – 274 с.
32. Педагогічна майстерність : підручник / І. Зязюн, Л. Крамущенко, І. Кривонос та ін.; ред. І. Зязюна. – 3-тє вид., допов. і переробл. – Київ : СПД Богданова А.М., 2008. – 376 с.
33. Побережна Г. І., Щериця. Загальна теорія музики: посіб. К. : Вища школа, 2004. 303 с.
34. Ражников В. Резервы музыкальной педагогики: о развивающем музыкальном обучении. – Москва : Знание, 1980. – 96 с.
35. Ражников В. Три принципа в музыкальном обучении // Вопросы психологи. – 1988. - №1. – С. 36–39.
36. Ростовський О. Педагогічні основи керування процесом музичного сприймання школярів: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00. 01 / АПН України / О. Я. Ростовський. – Київ, 1993. – 48 с.
37. Ростовський О. Лекції з історії західноєвропейської музичної педагогіки: навч. посіб. – Ніжин.: Вид-во НДПУ, 2003. – 193 с.
38. Рудницька О. Педагогіка: загальна і мистецька : навч. посіб. – Київ, 2002. – 270 с.
39. Рудницька О. Світоглядна функція мистецтва // Мистецтво та освіта. – Київ, 2001. – №3. – С. 10–13.
40. Савицький Р. Основні засади фортепіанної педагогіки / Управ. культ. Львівської облдержадміністрації, Методич. кабін. навчал. заклад. мистец. та освіти. – Пустомити: Пустомитівська районна друкарня, 1994. – 40 с.
41. Сегеда Н. Модель професійного потенціалу педагога-музиканта, необхідного для самореалізації у педагогічній діяльності // Збірка наукових праць / Мелітопольський державний педагогічний університет. – Мелітополь, 2001. – Випуск 1. – С.35-36.
42. Скульський Р. Підготовка майбутніх учителів до педагогічної творчості : монографія. – Київ : Вища шк., 1992. – 135 с.
43. Сухомлинський В. Вибрані твори: в 5-ти т. – Київ : Рад. школа, 1978.
44. Яців І. Культурологічні орієнтири музичної педагогіки в творчості Богдана Кіндратюка // Вісник Прикарпатського університету: педагогіка. – Івано-Франківськ, 2014. – Вип. 51. – С. 57–66.

Допоміжна

1. Бендик М., о. Щоб звуки серце сколихнули // *Освіта*. - 1993, 16 квіт.
2. Гуманістична психологія: Антологія / навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. – Київ : Пульсари, 2001. – Т. 1: Гуманістичні підходи в західній психології ХХ століття. – 252 с.

3. Денисюк І. Музична імпрровізація: від учителя до учня / Денисюк Інна // Мистецтво та освіта. – 2016. – № 2. – С. 18–21.
4. Драганчук В. Музика як фактор психокоригування: історичний, теоретичний і практичний аспекти: Автореф. дис. ...к. мистецтвозн.: 17.00.03 / Нац. музична академія України ім. П. Чайковського. Київ 2003.
5. Єлісовенко Ю. Розвиток діапазону голосу: З досвіду театральної педагогіки // Мистецтво та освіта. – 2000. - № 2 – С. 52-54.
6. Зеленецька І. Методика роботи з нечисто інтонуючими учнями на уроках музики // *Мистецтво та освіта*. - 2000. - №1. - С. 27-38.
7. Зязюн І., Сагач Г. Краса педагогічної дії: навч. посіб. для вчителів, аспірантів, студентів середніх і вищ. навч. заклад. – Київ: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997.– 214 с.
8. Иванченко Г. Психология восприятия музыки : подходы, проблемы, перспективы. – М. : Смысл, 2001. – 264 с.
9. Глініцька Н. Організаційно-педагогічні умови музичної самоосвіти // Мистецтво та освіта. – 2001. – № 4. – С. 19-22.
10. Кібалова Т. Незабутні дні конкурсу // *Мистецтво та освіта*. – 2006. - № 1. – С. 53-54.
11. Кіндратюк Б. Дзвони та дзвоніння в народній творчості. – Івано-Франківськ: Вид-во Прикарп. нац. ун-ту імені Василя Стефаника, 2011. – 42 с;
12. Кіндратюк Б. Дзвони та дзвоніння у творах українських письменників. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарп. нац. ун-ту імені Василя Стефаника, 2011. – 56 с.
13. Кіндратюк Б. Дзвони та дзвіниці у творчості Тараса Шевченка. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. Василя Стефаника, 2013. – 44 с. – (Дзвонарська культура України: Дослідження, вип. 3 / Центр дослідження дзвонарства Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника).
14. Кіндратюк Б. Дзвонарська культура України : монографічне дослідження; [наук. ред. Ю. Ясіновський].2-ге, випр. і доп. вид. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2015. – 912 с.+ CD (Історія укр. музики: Дослідження, вип. 19 / Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича НАН України).
15. Князев В. Сценічне хвилювання у концертній діяльності виконавця. *Вісник Прикарпатського університету імені В. Стефаника: мистецтвознавство*. Вип. III. Івано-Франківськ, 2001. С.41–49.
16. Костюк О. Сприйняття мелодії: Мелодичні параметри процесу сприйняття музики. – Київ, 1986.
17. Локарева Г. Можливості використання музикотерапії в загальноосвітніх закладах // Мистецтво та освіта. – 2016. – № 4. – С. 7–11.
18. Рожко І. Мнемотехніки в розвитку музичної пам'яті молодших школярів // Мистецтво та освіта. – 2016. – № 3. – С. 13–16.

19. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: монографія / [ред. Іван Зязюн]. – Київ : Вид-во “Віпол”, 2000. – 635 с.
20. Олексюк О. Творча самореалізація майбутнього фахівця-музиканта в інтерпретаційному процесі // Наукові записки Тернопільського ДПУ імені Володимира Гнатюка / Серія: Педагогіка. – 1999. – №3. – С. 116–120.
21. Олексюк О. Творча самореалізація майбутнього фахівця-музиканта в інтерпретаційному процесі // Наукові записки Тернопільського ДПУ імені Володимира Гнатюка / Серія: Педагогіка. – 1999. – №3. – С. 116–120.
22. Олексюк О., Ткач М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва: навч. посіб. – Київ : Знання України, 2004. – 264 с.
23. Орлов В., Кіндратюк Б., Клепар М. Педагогічна майстерність учителя музики: навч.-метод. посіб. – Івано-Франківськ, 1996.
24. Падалка Г. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). – Київ : Освіта України, 2010. – 274 с.
25. Педагогіка музичного мистецтва та хореографії у контексті інтернаціоналізації професійної освіти: матер. Міжнарод. наук.-практич. конф. (м. Медітополь, 3-5 листоп. 2016 р.) [відпов. ред. Н. Сегеда]. Мелітополь : Вид-во Мелітоп. держ. пед. ун-ту імені Богдана Хмельницького, 2016. – 216 с.
26. Сегеда Н. Професійне самовдосконалення вчителя музики // Мистецтво та освіта. – 2003. – №1. – С. 2–6.
27. Сердюк О. Методи формування музичного сприймання у молодших школярів // Мистецтво та освіта. – 2015. – № 4. – С. 14–18.
28. Теплов Б. Психологія музикальних способностей. – Москва – Ленінград : АПН РСФСР, 1947. – 334 с.
29. Тести художніх здібностей: коротка характеристика / ред. Ю. Гільбух. – Київ, 1993. – 6 с.
30. Удосконалення педагогічної оцінки // Печерська Е. Уроки музики в початкових класах. – Київ, 2001. – С. 157-166.
31. Федорчук В. Формування здатності до рефлексії в професійній підготовці вчителя музики // *Мистецтво та освіта*. – 2001. - № 2. - С. 28-35
32. Черкасов В. Теорія і методика музичної освіти : підручник. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. Володимира Винниченка, 2014. – 528 с.
33. Черкасов В. Інтерактивні методи музичного навчання // Мистецтво та освіта. – 2016. – № 4. – С. 17–20.
34. Юрчутите А. Лечебное воздействие музыки: история, применение, перспективы: Автореф. ...канд. искусствовед. / Литовская консерватория. – Вильнюс, 1990. – 21 с.

15. Інформаційні ресурси

Електронні ресурси від бібліотеки університету, зокрема «Електронна хрестоматія з педагогіки», кафедри методики музичного виховання та диригування, Н. Гунько, Р. Дверія, Б. Кіндратюка, О. Ростовського, О. Рудницької, Е. Печерської, М. Фіцули, В. Черкасова та ін.